

УДК 373.2/.3:81'233:004

DOI: <https://doi.org/10.35774/gsip2026.01.292>

Наталія РАТУШНЯК

доктор PHD

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2242-271X>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті розглянуто актуальну проблему розвитку мовлення дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку в умовах активної цифровізації освітнього середовища. З'ясовано сутність мовленнєвого розвитку як складного багатокомпонентного процесу, що охоплює формування словникового запасу, граматичної правильності мовлення, зв'язності висловлювань та комунікативної компетентності. Проаналізовано сучасні наукові підходи до використання цифрових технологій у навчально-виховному процесі та визначено їх потенціал як ефективного інструменту розвитку мовлення дітей.

Охарактеризовано можливості застосування мобільних додатків, інтерактивних освітніх ігор, мультимедійного контенту, аудіо- та відеоматеріалів, а також онлайн-платформ у процесі формування мовленнєвих умінь. Обґрунтовано доцільність використання цифрових ресурсів для збагачення активного й пасивного словника дітей, розвитку діалогічного та монологічного мовлення, удосконалення фонетичної сторони мовлення та стимулювання мовленнєвої активності. Особливу увагу приділено можливостям індивідуалізації навчання, підвищенню мотивації та залученості дітей до освітнього процесу завдяки інтерактивному характеру цифрових засобів.

Водночас у статті окреслено потенційні ризики надмірного використання цифрових технологій, зокрема зниження рівня безпосереднього міжособистісного спілкування, перевантаження інформацією та формування залежності від гаджетів. Наголошено на необхідності педагогічно виваженого та дозованого впровадження цифрових інструментів із урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Запропоновано практичні підходи до інтеграції цифрових ресурсів у процес розвитку мовлення, що можуть бути використані педагогами закладів дошкільної освіти та початкової школи. Визначено перспективи подальших досліджень у напрямі вдосконалення методик використання цифрових технологій для забезпечення гармонійного мовленнєвого розвитку дітей.

Ключові слова: мовленнєвий розвиток, старший дошкільний вік, молодший шкільний вік, цифровізація, цифрові технології, інтерактивне навчання, комунікативна компетентність.

Natalia RATUSHNIAK

PhD

West Ukrainian National University

Ternopil, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2242-271X>

DIGITALIZATION AS A TOOL FOR SPEECH DEVELOPMENT OF SENIOR PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL CHILDREN

Abstract. The article addresses the pressing issue of speech development of senior preschool and primary school children in the context of the active digitalization of the educational environment. The essence of speech development is clarified as a complex, multi-component process that includes the formation of vocabulary, grammatical accuracy of speech, coherence of utterances, and communicative competence. Modern scientific approaches to the use of digital technologies in the educational process are analyzed, and their potential as an effective tool for childrens' speech development is determined.

The possibilities of using mobile applications, interactive educational games, multimedia content, audio and video materials, as well as online platforms in the process of developing speech skills are characterized. The expediency of using digital resources for enriching childrens' active and passive vocabulary, developing dialogic and monologic speech, improving phonetic aspects of speech, and stimulating speech activity is substantiated. Particular attention is paid to the opportunities for individualization of learning, increasing motivation, and enhancing childrens' engagement in the educational process due to the interactive nature of digital tools.

At the same time, the article outlines potential risks of excessive use of digital technologies, including a decrease in direct interpersonal communication, information overload, and the formation of dependence on gadgets. The necessity of pedagogically balanced and controlled implementation of digital tools, taking into account the age and individual characteristics of children, is emphasized.

Practical approaches to integrating digital resources into the process of speech development are proposed, which can be used by educators in preschool and primary school institutions. Prospects for further research aimed at improving methods of using digital technologies to ensure harmonious speech development of children are identified.

Keywords: speech development, senior preschool age, primary school age, digitalization, digital technologies, interactive learning, communicative competence.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти характеризується активним упровадженням цифрових технологій у всі сфери навчально-виховного процесу, що суттєво змінює підходи до формування ключових компетентностей дитини. Особливої актуальності набуває проблема розвитку мовлення дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, оскільки саме в цей період закладаються основи комунікативної діяльності, мовленнєвої культури та соціальної взаємодії.

Водночас стрімке поширення цифрових засобів навчання створює нові можливості для стимулювання мовленнєвої активності дітей, збагачення їхнього словникового запасу та розвитку зв'язного мовлення. Однак поряд із позитивними аспектами виникають і суперечності між потенціалом цифрових технологій як ефективного інструменту розвитку мовлення та недостатньою розробленістю методичних підходів до їх цілеспрямованого використання; між зростанням часу взаємодії дітей із цифровими пристроями та ризиком зниження якості живого мовленнєвого спілкування.

Крім того, у практиці закладів дошкільної та початкової освіти спостерігається фрагментарне й часто несистемне використання цифрових ресурсів для розвитку мовлення, що зумовлює необхідність наукового обґрунтування та розроблення ефективних педагогічних умов їх інтеграції. Недостатньо дослідженими залишаються питання оптимального поєднання традиційних і цифрових методів навчання, врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей, а також забезпечення педагогічного супроводу їхньої діяльності в цифровому середовищі.

Отже, виникає потреба в теоретичному осмисленні та практичному обґрунтуванні можливостей використання цифрових технологій як інструменту розвитку мовлення дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз наукових досліджень. Педагогічні і методичні аспекти формування мовленнєвої компетентності особистості розглянуто такими дослідниками, як-от: А. Богуш [Богуш, 2015; Богуш, 2020], О. Вашуленко [Вашуленко, 2005], Н. Гавриш [Гавриш, 2003], Л. Калмикова [Калмикова, 2016], К. Крутій [Крутій, 2005], М. Мурашко [Мурашко, 2014], Н. Пахомова [Пахомова, 2006], О. Трифонова [Трифорова, 2012] та ін. Особливості реалізації різних аспектів освітньо-мовленнєвої діяльності з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку окреслено науковими дослідженнями: А. Гончаренко [Гончаренко, 2018], О. Ситник, В. Наумець [Ситник, Наумець, 2020], В. Шкльода [Шкльода, 2017]

та ін. Проблему впровадження цифрових технологій в освітній процес закладів освіти висвітлено в наукових працях К. Існюк [Існюк, 2023], С. Кондратюк [Кондратюк, Ставська, 2019], О. Кучерук [Кучерук, 2016] К. Суятиної [Суятинова, 2022], А. Шишак [Шишак, 2022] та ін.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та аналізі можливостей використання цифрових технологій як інструменту розвитку мовлення дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, а також визначенні ефективних підходів до їх інтеграції в освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. У віці 5–7 років мовленнєвий розвиток дитини має досягти такого рівня, щоб вона впевнено користувалася основами мовленнєвої культури та комунікативної поведінки. Дитина повинна вміти уважно слухати співрозмовника, не перебиваючи його, підтримувати зоровий контакт, висловлюватися спокійно, доброзичливо й у помірному темпі. Вона має проявляти ініціативу у спілкуванні з дорослими та однолітками, звертатися із запитаннями, підтримувати діалог на задану тему, а також послідовно передавати власні думки, почуття й ставлення. Важливим показником розвитку є вміння будувати розгорнуті висловлювання: дитина повинна складати описові та творчі розповіді, переказувати знайомі художні тексти різної складності, демонструючи сформованість зв'язного мовлення [Федорова, 2022, С. 58–59].

Звукова сторона мовлення має бути достатньо розвиненою: у дитини повинен бути сформований фонематичний слух, а артикуляційний апарат — забезпечувати переважно правильну вимову звуків рідної мови. Допускається наявність окремих труднощів у відтворенні складних звуків і звукосполучень, а також у словах зі збігом приголосних. Дитина повинна вміти керувати силою голосу відповідно до ситуації спілкування, правильно користуватися наголосом і володіти мовленнєвим диханням [Федорова, 2022, С. 58–59].

Словниковий запас дитини має бути суттєво розширеним і охоплювати всі частини мови, включаючи як конкретні, так і узагальнювальні поняття, а також морально-етичну лексику. Дитина повинна вміти користуватися синонімами й антонімами, розуміти багатозначність слів, уживати образні вислови, фразеологізми, прислів'я та порівняння. Орієнтовний обсяг активного словника має становити близько 3500–4000 слів [Федорова, 2022, С. 58–59].

Граматична будова мовлення також має бути сформованою: дитина повинна правильно вживати відмінкові форми, узгоджувати слова в роді, числі та відмінку, користуватися різними граматичними конструкціями. Вона має вміти утворювати нові слова за допомогою словотворчих засобів і використовувати як прості, так і складні синтаксичні структури, включаючи речення з однорідними членами, сполучниками та елементами прямої мови. Загалом мовлення дитини цього віку має характеризуватися достатнім рівнем сформованості, варіативністю та здатністю до ефективної комунікації [Федорова, 2022, С. 58–59].

У сучасних дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку дедалі частіше фіксуються різні порушення мовленнєвого розвитку, які можуть проявлятися як ізольовано, так і в поєднанні.

Однією з найбільш поширених проблем є недостатній рівень сформованості зв'язного мовлення. Це виявляється у труднощах побудови логічно послідовних і розгорнутих висловлювань, обмеженій здатності до переказу текстів, а також у порушенні цілісності й структурованості висловлювання. Мовлення таких дітей часто характеризується фрагментарністю та смисловими пропусками.

Значна частина дітей має порушення звуковимови, що проявляється у спотворенні, заміні або пропуску окремих звуків, а також у труднощах відтворення складних звукосполучень. Нерідко спостерігається недостатня сформованість фонематичного слуху, що ускладнює диференціацію фонем і негативно впливає на подальше оволодіння мовленням.

Актуальною проблемою залишається обмеженість словникового запасу. У мовленні дітей переважає побутова, ситуативно зумовлена лексика, спостерігається недостатній рівень засвоєння узагальнювальних понять, синонімічних рядів і антонімічних пар, а також образних мовних засобів. Це знижує точність і виразність мовлення.

Порушення граматичної будови мовлення проявляються у помилках узгодження слів, неправильному вживанні відмінкових форм, а також у переважанні простих синтаксичних конструкцій і недостатньому використанні складних речень. Це свідчить про несформованість граматичних узагальнень і труднощі в опануванні мовних норм.

Окрему увагу привертають труднощі комунікативної діяльності, що проявляються у зниженій здатності до діалогічної взаємодії, недотриманні норм мовленнєвої поведінки, труднощах у сприйманні та інтерпретації висловлювань співрозмовника. У деяких випадках спостерігається або знижена мовленнєва ініціативність, або імпульсивність у спілкуванні.

Серед основних чинників, що зумовлюють зазначені труднощі, дослідники виокремлюють обмеження живого мовленнєвого спілкування, зростання часу взаємодії з цифровими пристроями, зниження інтересу до читання та недостатню практику мовленнєвої взаємодії з дорослими. Зазначені фактори негативно впливають на темпи та якість формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Водночас окреслені чинники зумовлюють певну наукову суперечність: з одного боку, зростання часу взаємодії дітей із цифровими пристроями розглядається як фактор ризику, що може негативно впливати на розвиток мовлення через обмеження живого спілкування та зниження мовленнєвої активності; з іншого боку, цифрові технології, будучи невід'ємною складовою сучасного освітнього середовища, мають значний потенціал як ефективний інструмент розвитку мовленнєвої компетентності дітей за умови їх цілеспрямованого та педагогічно обґрунтованого використання.

В умовах сучасного інформаційного суспільства об'єктивною необхідністю стає все більш раннє залучення дітей до використання цифрових пристроїв (гаджетів), починаючи вже зі старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Сьогодні в закладах освіти дедалі ширше та результативніше впроваджуються мультимедійні технології, які суттєво збагачують освітній процес, підвищують його мотиваційний потенціал і ефективність [Ситник, 2020, С. 77–79].

Потреба у використанні мультимедійних засобів та інтерактивних форм організації навчання зумовлена сучасними соціокультурними реаліями. Цифрові пристрої стають невід'ємним супутником дитини з раннього віку, а електронні дидактичні ресурси активно інтегруються в освітній процес закладів освіти [Ситник, 2020, С. 77–79].

Особливої актуальності застосування мультимедійних засобів набуває у вирішенні завдань мовленнєвого розвитку, зокрема збагачення словникового запасу. Формування словника дитини відбувається насамперед на основі конкретних уявлень, що виникають у процесі безпосереднього сприймання предметів і явищ. Це обґрунтовує доцільність використання в словниковій роботі різних видів наочності – як предметної, так і образотворчої, у тому числі за допомогою цифрових технологій [Ситник, 2020, С. 77–79].

Очевидно, що використання цифрових технологій у роботі з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку має свою специфіку, зумовлену змістом навчального матеріалу та віковими особливостями його засвоєння. Мультимедійні засоби як складова цифрового освітнього середовища виступають ефективним інструментом навчання [Ситник, 2020, С. 77–79].

Цифрові технології сприяють розвитку пізнавальних здібностей, формуванню інтересу до навчання та активізації пізнавальної діяльності. Використання мультимедійних засобів підвищує мотивацію, урізноманітнює подання матеріалу й позитивно впливає на розвиток мовлення та мислення дітей [Ситник, 2020, С. 77–79].

Застосування інтерактивних ігрових форм сприяє розвитку уваги, пізнавальної активності та психічних процесів. Водночас цифрові технології забезпечують реалізацію особистісно орієнтованого підходу, дозволяючи враховувати індивідуальний темп і рівень підготовки дитини [Ситник, 2020, С. 77–79].

Для дітей старшого дошкільного віку важливим є повторення матеріалу в різних формах, тоді як у молодших школярів зростає роль усвідомленого навчання. У цьому контексті цифрові технології виступають ефективним засобом розвитку пізнавальної та мовленнєвої сфер [Ситник, 2020, С. 77–79].

Сьогодні доступний широкий спектр цифрових ресурсів та інструментів, що вирізняються зручністю інтерфейсу та різноманітними функціональними можливостями (зокрема для формувального оцінювання й навчальної аналітики), які доцільно використовувати у роботі з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Їх застосування сприяє підвищенню навчальної мотивації, розвитку пізнавальних інтересів і активізації освітньої діяльності дітей.

Водночас використання цифрових технологій створює сприятливі умови для професійного розвитку педагогів: забезпечує можливості дистанційної комунікації з колегами, обміну досвідом упровадження освітніх інновацій, поширення власних педагогічних напрацювань, участі у вебінарах і професійних спільнотах. Крім того, це сприяє підвищенню рівня цифрової компетентності педагогів, розвитку культури роботи в інформаційному середовищі та вдосконаленню навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення ефективного навчання дітей зазначених вікових груп [Будник, 2020, С. 42].

Доцільним є використання та популяризація серед педагогів цифрових платформ, зокрема Graasp, яка дає змогу створювати віртуальні дослідницько-навчальні середовища, структуровані відповідно до етапів освітнього процесу. Такі ресурси можуть ефективно застосовуватися у роботі з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, забезпечуючи можливості як індивідуального, так і групового навчання [Будник, 2020, С. 42].

Для організації освітнього процесу, зокрема в дистанційному форматі, доцільно використовувати різноманітні цифрові інструменти. Серед іншого, для оцінювання навчальних результатів можуть застосовуватися такі сервіси, як Kahoot!, Mentimeter, Wordwall, Socrative та Google Forms. Для організації спільної роботи ефективними є Google Docs та Microsoft Office Online, тоді як для візуалізації та представлення ідей можуть використовуватися Padlet, Mural та MindMur. Комунікація учасників освітнього процесу забезпечується за допомогою таких платформ, як Zoom, Skype та Slack [Будник, 2020, С. 43].

Актуальним викликом сучасної освіти є активне впровадження технологій електронного та дистанційного навчання, які ґрунтуються на принципах відкритої освіти та суттєво впливають на розвиток освітнього середовища. Використання цифрових технологій у роботі з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку може здійснюватися в різних формах, зокрема через онлайн-заняття, консультації, інтерактивні вправи, освітні платформи, віртуальні середовища та цифрові ресурси [Будник, 2020, С. 43].

Електронний освітній контент при цьому охоплює широкий спектр ресурсів: інформаційно-бібліотечне забезпечення, цифрові освітні платформи, електронні бази даних, інтерактивні матеріали та ресурси вебсайтів закладів освіти, що сприяють підвищенню ефективності навчання й розвитку пізнавальної та мовленнєвої діяльності дітей зазначених вікових груп [Будник, 2020, С. 43].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Мовленнєвий розвиток дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку є складним і багатокомпонентним процесом, що включає формування зв'язного мовлення, правильну звуковимову, збагачення словникового запасу, засвоєння граматичних норм і розвиток комунікативних умінь. У сучасних умовах цей процес відбувається під впливом як традиційних педагогічних методів, так і цифрових технологій, які дедалі активніше інтегруються в освітнє середовище.

Їх використання може мати як позитивний, так і негативний вплив, однак за умови методично виваженого підходу цифрові засоби стають ефективним інструментом розвитку мовлення.

Застосування інтерактивних платформ, таких як Kahoot!, Mentimeter чи Wordwall, сприяє активізації мовленнєвої діяльності дітей через ігрові форми навчання, допомагає засвоювати лексику та граматичні конструкції, а також розвиває швидкість мовленнєвої реакції. Інструменти спільної роботи, зокрема Google Docs і Microsoft Office Online, формують уміння створювати зв'язні тексти та співпрацювати в процесі мовленнєвої діяльності. Візуальні платформи Padlet і Mural стимулюють розвиток описового мовлення та збагачення словникового запасу через асоціативне мислення, а сервіси онлайн-спілкування, такі як Zoom і Skype, забезпечують практику діалогічного мовлення та сприяють формуванню культури комунікації.

Окреме значення мають сучасні цифрові технології, зокрема програми розпізнавання мовлення, аудіокниги, інтерактивні історії, голосові асистенти та елементи доповненої реальності. Вони розширюють можливості мовленнєвого розвитку, сприяють удосконаленню вимови, збагаченню словникового запасу, розвитку уяви та формуванню навичок побудови логічних і послідовних висловлювань.

Отже, цифрові технології за умови їх педагогічно доцільного використання суттєво підвищують ефективність розвитку мовлення дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, сприяють підвищенню мотивації до мовленнєвої діяльності та створюють додаткові можливості для формування мовленнєвої компетентності.

Перспективи подальших досліджень полягають у більш глибокому вивченні умов ефективної інтеграції цифрових технологій у процес мовленнєвого розвитку дітей. Зокрема, актуальним є дослідження оптимального балансу між традиційними методами навчання та цифровими засобами, впливу різних типів цифрового контенту на окремі компоненти мовлення (звукимову, словниковий запас, граматичну будову та зв'язне мовлення), а також розробка методичних рекомендацій для педагогів щодо безпечного та результативного використання цифрових технологій. Важливим напрямом є також вивчення довгострокового впливу цифрового середовища на мовленнєву активність дітей та формування їх комунікативної компетентності.

Література

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : підручник / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш ; за ред. А. М. Богуш. 2-ге вид., допов. Київ : Видавничий дім «Слово», 2015. 704 с.
2. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей: сутність та шляхи реалізації. *Дошкільне виховання*. 2020. № 6. С. 3–5.

3. Будник О. Б., Кондур О. С., Дяків І. Б. Цифрові технології в інклюзивній освіті: реалії, проблеми та перспективи. *Вісник Черкаського національного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2020. № 3. С. 39–45. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2020-3-39-45>
4. Вашуленко О. Питання наступності в педагогічній теорії. *Педагогіка і психологія*. 2005. № 4. С. 49–58.
5. Гавриш Н. Розвиток мовлення та навчання дошкільнят рідної мови: мета і завдання. *Дошкільне виховання*. 2003. № 7. С. 12–14.
6. Гончаренко А. М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників : навч.-метод. посіб. Київ : Світлич, 2018. 160 с.
7. Існюк К. О. Упровадження цифрових технологій в освітній процес ЗДО. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 1 (208). С. 68–70. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1\(208\)-68-70](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1(208)-68-70)
8. Калмикова Л. О. Формування у дітей старшого дошкільного віку мовленнєвої діяльності: діагностико-розвивальний комплекс : навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2016. 384 с.
9. Кондратюк С., Ставська О. Розвиток мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами ІКТ в умовах сучасного інформаційного суспільства. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації. Переяслав-Хмельницький*, 2019. Вип. 46. С. 186–193.
10. Крутій К. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Запоріжжя : ЛІПС ЛТД, 2005. 208 с.
11. Кучерук О. А. Інтеграція методів і засобів ІКТ у методику навчання української мови. *Інформаційні технології в освіті та науці*. Мелітополь, 2016. Вип. 8. С. 144–148.
12. Мурашко Н. Формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі. *Дошкільна освіта*. 2014. URL: <http://dnz.ucoz.net/blog/2014-02-03>
13. Пахомова Н. Г. Формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку з дизартрією до навчання в школі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ, 2006. 259 с.
14. Ситник О. І., Наумець В. В. Особливості формування лексичної компетенції дітей старшого дошкільного віку засобом мультимедійних технологій. *Молодий вчений*. 2020. № 9 (85). С. 76–80.
15. Суятинова К. Є. Формування цифрової компетентності дітей дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 44. Т. 2. С. 148–151. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/2.30>
16. Трифонова О. С. Діагностика рівнів сформованості мовно-мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. Вип. 5. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2012_5_20.pdf

17. Федорова М. А. Дошкільна лінгводидактика. Житомир : ФОП Левковець, 2022. 313 с.
18. Шишак А. М. Інформаційно-комунікаційна та інформаційно-цифрова компетентності молодшого школяра: порівняльний аналіз змісту понять. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2022. Вип. 1 (50). С. 315–318.
19. Шишак А. М. Забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти у контексті формування інформаційно-цифрових умінь. *Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти : зб. наук. пр. Хмельницький : ХГПА, 2022. С. 387–391. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/28673/1/Shyshak.pdf> (дата звернення: 26.04.2026).*

References

1. Bohush, A. M., & Havrysh, N. V. (2015). *Doshkilna linhvodydaktyka: teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy v doshkilnykh navchalnykh zakladakh : pidruchnyk*. [Preschool linguodidactics: Theory and methods of teaching native language in preschool institutions] (2nd ed.). Kyiv: Slovo Publishing House [In Ukrainian].
2. Bohush, A. (2020). Movlennievi rozvytok ditei: sutnist ta shliakhy realizatsii [Speech development of children: Essence and ways of implementation]. *Preschool Education*, (6), 3–5 [In Ukrainian].
3. Budnyk, O. B., Kondur, O. S., & Diakiv, I. B. (2020). Tsyfrovi tekhnolohii v inkluzyvni osviti: realii, problemy ta perspektyvy [Digital technologies in inclusive education: realities, problems and prospects]. *Bulletin of Cherkasy National University. Pedagogical Sciences Series*, (3), 39–45. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2020-3-39-45> [In Ukrainian].
4. Vashulenko, O. (2005). Pytannia nastupnosti v pedahohichnii teorii [Issues of continuity in pedagogical theory]. *Pedagogy and Psychology*, (4), 49–58 [In Ukrainian].
5. Havrysh, N. (2003). Rozvytok movlennia ta navchannia doshkilniat ridnoi movy: meta i zavdannia [Speech development and native language teaching in preschoolers: Goals and objectives]. *Preschool Education*, (7), 12–14 [In Ukrainian].
6. Honcharenko, A. M. (2018). *Rozvytok movlennievoi kompetentnosti starshykh doshkilnykiv : navch.-metod. posib* [Development of speech competence in older preschoolers: Teaching manual]. Kyiv: Svitych [In Ukrainian].
7. Isniuk, K. O. (2023). Uprovazhennia tsyfrovyykh tekhnolohii v osvitni protses ZDO [Implementation of digital technologies in preschool education institutions]. *Image of a Modern Teacher*, (1), 68–70. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1\(208\)-68-70](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1(208)-68-70) [In Ukrainian].

8. Kalmykova, L. O. (2016). *Formuvannia u ditei starshoho doshkilnoho viku movlennievoi diialnosti: diahnostyko-rozvyvalnyi kompleks : navch.-metod. posib* [Formation of speech activity in senior preschool children: Diagnostic and developmental complex]. Kyiv: Slovo Publishing House [In Ukrainian].
9. Kondratiuk, S., & Stavska, O. (2019). Rozvytok movlennievoi kompetentnosti ditei starshoho doshkilnoho viku zasobamy IKT v umovakh suchasnoho informatsiinoho suspilstva [Development of speech competence in senior preschool children using ICT in the modern information society]. In *Trends and prospects of science and education development in globalization* (Vol. 46, pp. 186–193). Pereiaslav-Khmelnitskyi [In Ukrainian].
10. Krutii, K. (2005). *Diahnostyka movlennivoho rozvytku ditei doshkilnoho viku* [Diagnostics of speech development in preschool children]. Zaporizhzhia: LIPS LTD [In Ukrainian].
11. Kucheruk, O. A. (2016). Intehratsiia metodiv i zasobiv IKT u metodyku navchannia ukrainskoi movy. Informatsiini tekhnolohii v osviti ta nautsi [Integration of ICT methods and tools in Ukrainian language teaching methodology]. *Information Technologies in Education and Science*, 8, 144–148 [In Ukrainian].
12. Murashko, N. (2014). Formuvannia movlennievoi hotovnosti ditei starshoho doshkilnoho viku do navchannia u shkoli [Formation of speech readiness of senior preschool children for school learning]. *Preschool Education*. Retrieved April 26, 2026, from <http://dnz.ucoz.net/blog/2014-02-03> [In Ukrainian].
13. Pakhomova, N. H. (2006). *Formuvannia movlennievoi hotovnosti ditei starshoho doshkilnoho viku z dyzarthriieiu do navchannia v shkoli* [Formation of speech readiness of senior preschool children with dysarthria for school education] (Doctoral dissertation). Kyiv. [In Ukrainian].
14. Sytnyk, O. I., & Naumets, V. V. (2020). Osoblyvosti formuvannia leksychnoi kompetentsii ditei starshoho doshkilnoho viku zasobom multymediinykh tekhnolohii [Features of lexical competence formation in senior preschool children using multimedia technologies]. *Young Scientist*, (9), 76–80 [In Ukrainian].
15. Suiatynova, K. Ye. (2022). Formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti ditei doshkilnoho viku [Formation of digital competence in preschool children]. *Innovative Pedagogy*, 44(2), 148–151. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/2.30> [In Ukrainian].
16. Tryfonova, O. S. (2012). Diahnostyka rivniv sformovanosti movno-movlennievoi osobystosti ditei starshoho doshkilnoho viku [Diagnostics of speech personality development levels in senior preschool children]. *Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine*, 5. Retrieved April 26, 2026, from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadsps_2012_5_20.pdf [In Ukrainian].

17. Fedorova, M. A. (2022). *Doshkilna linhvodydaktyka* [Preschool linguodidactics]. Zhytomyr: FOP Levkovets [In Ukrainian].
18. Shyshak, A. M. (2022). Informatsiino-komunikatsiina ta informatsiino-tsyfrova kompetentnosti molodshoho shkoliara: porivnialnyi analiz zmistu poniat [Information and communication and digital competencies of primary school students: Comparative analysis of concepts]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Pedagogy. Social Work Series*, 1(50), 315–318 [In Ukrainian].
19. Shyshak, A. M. (2022). Zabezpechennia nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoї osvity u konteksti formuvannia informatsiino-tsyfrovykh umin [Ensuring continuity of preschool and primary education in the context of digital skills formation]. In *Implementation of modern technologies in training future preschool education specialists* (pp. 387–391). Khmelnytskyi: KhHPA. Retrieved April 26, 2026, from <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/28673/1/Shyshak.pdf> [In Ukrainian].